

U DALEKOM, TAMNOM OGLEDALU

Vesna Egerić

*»Up flew the web and floated wide,
the mirror cracked from side to side...«
(Tennyson, »The Lady of Shalot«)*

Stigavši kući, Rozalind je ustanovila da se Piter još nije obrijao. Sa zadovoljstvom je pregledala njihov novi stan. Bilo je tek dva meseca kako su ga unajmili. Stan je bio elegantan, odista elegantan posle meseci povlačenja po hladnim i sivim sobicama i bio je, u neku ruku, siguran. Rozalind i pier venčali su se u onim ranim danima Britanske imperije kada je svaki treći stanovnik Kraljevine bio siromašan, a stanovi su se zlatom plaćali. Bili su siromašni i srećni, kao neki mladi par u Dikensovom romanu, samo što je u stvarnosti to izgledalo nekako drugačije.

Rozalind je bila krhka osoba, crne kose, krupnih kratkovidih očiju u mladalačkog izgleda. Njena vitkost je više bila posledica loše ishrane, a manje brige o lepoti. Piter je bio tamnokos, znatno niži od svoje žene, a njegove velike smeđe oči gledale su pomalo začudeno na svet iza naočari sa tamnim okvirom. Nije voleo da se brije, ali ovo je bio jedan od njegovih dana. Mrmljao je u kupatilu neku pesmicu, koju Rozalind nije razumela, jer nije znala ruski. Dragi, dobri Piter! Ko bi rekao da će posle tog dugog vremena potucanja naći ovakav stan. Citav sprat je bio samo njihov. Imali su na raspolaganju: plavi krevet s cvetnim dezenom, ružičastu sofu i stolice, slike na zidu — cvetne fantazije, mrtvu prirodu sa akvarijumom i zlatnim ribicama, polje u jesen; i sliku s koje je uljeze posmatrao starac pomalo zlokobnog izgleda. U ormariću su bile brojne knjige, od kojih je jedna bila »Vodenica na Flosi«. U knjizi se nalazila ilustracija — Stiven Gest posmatra Megi Taliver. »Kao ti«, rekla je Rozalind, a Piter je rekao: »Zaista?« Mili Piter sa svojim zaštitničkim crnim kišobranom i tihim glasom.

Vlasnica stana je bila odsutna — uvek na putu. Bila je to pobeblja starija žena, izbornog lica; Rozalind nikad nije znala da li ne odgovara na pitanja zato što je nagluva ili ekscitirana. Piter je (uvek tako pametan i praktičan) uspeo da osigura stan, pre nego što je baba otišla u Indiju. Pregovori nisu trajali du-

go: činilo se da je vlasnica srećna što ima kome da iznajmi stan. I tako su sedeli za stolom: slika tipična srećne porodice, Piter sa svojim novinama sa kojih se smešio Dizraeli, a Rozalind sa šoljom čaja. »Ovi prokleti Jevreji, upropastiće nam zemlju«, rekao bi Piter, a Dizraeli bi se i dalje smeškao iznad teksta o reformama i Rozalind bi se osećala potaknutom da kaže nešto patriotski, pa bi rekla: »Ali on je pisao o socijalnim problemima«. »Pisao! Pisao!« prozundao bi Piter, a Rozalind se u dubini duše slagala s njim, samo se osećala tako usamljeno kad bi se on odelio od nje zidom novina.

Uopšte se u poslednje vreme osećala pomalo čuno. Gledala se u velikom ogledalu i nije mogla da ustanovi u čemu je problem. S vremena na vreme imala je mučnine, ali kad je otišla kod lekara, lekar je rekao: niste u blagoslovenom stanju. Rozalind je tada prvi put čula za izraz »blagosloveno stanje« (blagosloveno?), ali ona nije bila Londonka, poticala je iz Mančestera. Piter je vrlo često bio odsutan, tako da su razgovori s lekom prodavačicom i mlekađijom bili zaista dragoceni. Kada bi začula korake, njeno srce bi zakucalo brže — došao je! Rozalind se strašno plašila velikog crnog psa, koji je noću umeo da zavija na mesečini i Piter je obećao da će o tome razgovarati s vlasnicom stana.

»O Piter!« rekla bi Rozalind, a on bi kazao »Moje apsurdno dete«. Volela bi kad bi joj rekao »moje dete«, ili »dušo moja mala« ali nije imala hrabrosti da mu uzme iz ruke novine, dok je čitao i da mu kaže: »Pogledaj! Tu sam.« Rozalind bi otišla do police, izabrala i sama neku knjigu, i sela da čita pored lampe. Čitala bi »Otelu« — kako je crnac zadavio Dezdemonu, znala je da bi trebalo da vodi Šekspira (u Mančesteru je postajao klub ljubitelja Šekspira), ali nije mogla. On nije bio gospodin kao Dikens. Pa čak i Tekeri. »Šta to čita?« pitao bi Piter. »Šekspira«, rekla bi. »Baš me zanima kakav je čovek vlasnik svih tih knjiga?« »Hoćeš da kažeš vlasnica?« »Ne, pre nje je ovu kuću posedovao neki glumac«. Piter je sve znao i sa svakim je uspevao da sklopi kontakt. »Znaš šta je ovaj put rekao Dizraeli?« Rozalind bi se često gledala u ogledalu: da li je ostarila? Nekada su je oćaravali Piterovi razgovori o politici, de-

mokratiji i stanju nacije. Tog dana nije bilo doneseno mleko za čaj — šta li je sa mlekađijom? Noći su i dalje bile hladne. Rozalind je upalila svetlo i s iznenađenjem ustanovila: nameštaj u sobi je bio crn, sasvim crn, a na plafonu su plesale senke oko starinskog lusteru. »Oh!« kazala bi kad bi Piter ušao u sobu krupnim koracima. »Jesam li te uplašio, mala?« pitao bi Piter. »Pitere...« »Da?

Kome je ova kuća pripadala pre nas?« »Rekao sam ti — jednom glumcu«. Rozalind više nije čitala Šekspira — bio je suviše neprijatan. Noću bi se probudila: mesečina je padala na Piterovo lice: izgledao je nekako orijentalno, egzotično, kao da on nije on, kao junak neke Bajronove romanse (vidi se da je Rozalind napredovala sa lektirou — samo su obrazovana gospoda u Mančesteru znala za Bajrona). Piter je ugovorio posao sa gospodinom Smitom. Rozalind je danima prala sudove uz radio. Tada je neko zakucuo na vrata. Bila je to vlasnica. Po prvi put ju je pozvala da side dole. »Kako se snalazite u stanu?« pitala je. »Divno«, rekla je Rozalind. »Upravo divno.« »Drago mi je. Znate,« rekla je, poverljivo se smeškajući »Nisam se usuđivala da ga iznajmim. Zbog gospodina Harisona.« »Ko je bio gospodin Harison?« upitala je Rozalind sa nekom nejasnom slutnjom. »Zaista ne znate za gospodina Harisona? U moje vreme on je bio veoma popularan. Upravo sjajno je igrao Šekspira. Bože sveti, kakav Otelu je on bio. To mu je i došlo glave. Vidite, bio je uobrazio da se njegova žena spetljala s glumcem koji je igrao komičnu ulogu. Zadao ju je u onom istom krevetu u kome spavate. Nije li to interesantno?« tiho je govorila, a onda dodala: »Ja sad moram da idem.«

Zapanjena, Rozalind se vratila u sobu. Bio je polumrak. Znala je čiji su to koraci koji se čuju u hodniku. U ogledalu iza sebe videla je Pitera. Ali to nije bio on. Bio je to crnomanjasti glumac u raskošnom kostimu. Kad se nad njenom glavom zaljuljao luster, osetila je ruku na vratu. Začuo se vrisak, a Rozalind je mahнула rukom da se odbrani. I nije znala da li je to njena ili njegova ruka razbila tamno ogledalo. □ □ □

KREKET U UGLU SOBE

Jasmina Mitrušić

Tri prozora, koji čine jedan na uglu kuće, stoje pod pravim uglom sa druga tri prozora, koji čine jedan, sa druge strane tog istog ugla kuće. Između tih šest prozora, koji čine dva, koji stoje pod pravim uglom, u uglu sobe nalazi se krevet. Masivan, težak i olinjao, zahvata celu dužinu tih prozora, tako da kupi danju svu svetlost koja dopire kroz njih. Uvek je vlažan kao ženin pazuh; da li od hladnih isparenja koja dopiru kroz tanke, napukle zidove; ili od sitnih kapi koje se skupljaju na krilima zelenih tvrdokrilaca, koji žive u udubljenjima sa strane madraca i mogu se videti samo za letnjih noći mladog meseca. Krevet je tvrd, ispunjen trulom vunom, federima, mišjakom, sitnom prašinom koja ostaje u plućima kad se udahne i priziva pse u san, i babinim ljubavnim pismima iz rane mladosti. Prekriven je ćebetom, čiji crveni, sivi, žuti, zeleni kvadrati izviruju ispod čaršava boje bele kafe, ali retke. Jorgan, u sumnjivobeloj navlaci sa žutim zvezdama, izgužvan kao zgaženo jagnje, otkriva nemiran san, a skriva veliki, perjani jastuk, nežnoružičast. Zavese preko prljavog stakla padaju u nepravilnim naborima, a zelenosmedji, krupno naslikani cvetovi na njima, blede senče nepomičan, hladan vazduh nad ležajem.

Pršla sam tom, mom krevetu, i sela pažljivo na ivicu, kako ne bih probudila gospodina Košmara, koji spava ispod njega, umotan u

svoj tamnoljubičasti, skoro crni ogrtač, na svu radost, spava već danima.

Dan sam provela tako što sam puštala »srećice« niz vetar. Maslačak, dečja radost, dok duvaju i gledaju kako nežne pahulje semenke lete u neizvesnost njihove sudbine, raznežio me je, učinio mekom prema samoj sebi, te sam jednu »srećicu« stavila u nedra.

Vetar je bio jak i hladan, tanke stabljike sa dlakavim krunicama lomile su se nestajući u prašini ili polutrulom, neotpalom lišću na granama topola. Mislim da nijedna semenska neće izniknuti s proleća, jer će završiti kao hrana iz gladnelim, promrzlim beogradskim vrapcima. Pa neka, nije ni to loše.

Zatim sam dugo pila iz svoje, kamene čaše (na kojoj se još nazire otisak usana nekog cara) gledajući drevne, slojevite šare agata, kako igraju pred mojim očima u zeleno-oker-providno-mlečnom tangu: je'n — dva — tri, i-ta-ri-ra-ri-ri...

Na nebu, tamnomaslinaste boje, blešte dva meseca, priprema se neki nemir, a osećam i nepoznate izrasline na madracu, pod levom plećkom.

Sa suprotne strane ulice, na trećem spratu zgrade, pali se svetlo u sobi bez zavese i ja već znam šta sledi. Poznata prilika žene, kao i svake večeri, prilazi prozoru da proverii da li ležim. Zatim odlazi od prozora da ugasi svetlo,

pa se vraća i stoji u mraku prozora, nazirem njenu konturu, osećam na sebi njen pogled. Ranije me je to uznemiravalo, a sad mi je čak i prijatno, umiruje me, jednostavno ne mogu da zaspim dok je ne vidim. Pitala sam se zašto to radi, a jedne noći sam, slučajno, saznala: probudila sam se tako naglo da sam ugledala sopstveni san kako igra uznađ mene, kao klupko svetlosti u brzom preplitanju i smenivanju boja. Toliko sam se obradovala da sam se pridigla, potražila tamnu konturu i mahнула joj sa razumevanjem. Ona mi je otpozdravila i tako naš savez traje i danas...

Dečak je seo na ivicu kreveta sasvim mirno, kao da je to, svakodnevno, uobičajeno radio. U levoj ruci je držao krompir, a u drugoj, desnoj, grumen žute zemlje, dobro izmešane i masne gline. Ispružio je obe ruke ispred sebe, kao bi jednim pogledom mogao da obuhvati njihov sadržaj, i zagledao se. Glina je ličila na krompir a krompir opet na glinu. Prosto nije mogao da razlikuje levu od desne ruke. Kao u zamišljenom ogledalu: glina i krompir su se pretvarali jedno u drugo, u zavisnosti od toga koja ruka je ispred glatke ravnii. Odmeravao je njihove težine, upoređivao čvrstinu. Zatim, kratko se nasmejaviš, ustao je, naglo bacio, istovremeno, sadržaj iz obe ruke na pod. Nije se desilo ono što je očekivao. Čučnuo je i sa razočarenjem se zagledao u belu, sočnu unutrašnjost